

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет хореографічного мистецтва
Кафедра сучасної хореографії та спортивно-оздоровчих технологій

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

КЗВ « СУЧАСНИЙ ТАНЕЦЬ: ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК ТА МАЙБУТНЄ »

вибірковий компонент
Освітньо-професійна програма
«Хореографія»
другий (магістерський) освітній рівень
галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціальність 024 «Хореографія»

Харків, 2025

Силабус склала:

В.о. завідувача кафедри сучасної хореографії та спортивно-оздоровчих технологій,
доцент, кандидат педагогічних наук – Ольга ХЕНДРИК

Мова навчання – українська

Силабус затверджено на засіданні кафедри сучасної
хореографії та спортивно-оздоровчих технологій

Протокол №2 від «28» серпня 2025 р.

В.о. завідувача кафедри
сучасної хореографії та
спортивно-оздоровчих технологій, доцент,
кандидат педагогічних наук

Ольга ХЕНДРИК

Силабус затверджено на засіданні ради факультету
хореографічного мистецтва

Протокол №1 від «1» вересня 2025 р.

Голова ради ФХМ

Декан факультету хореографічного мистецтва,
кандидат мистецтвознавства

Ірина МОСТОВА

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Назва дисципліни	Хореографічний проєкт та методика його реалізації
Викладач (-і)	 Хендрик Ольга Юріївна Авторський профіль: https://ic.ac.kharkov.ua/navchannya/hm/sbh/hendrik.html
Контактний телефон та e-mail викладача	olha_khendryk@xdak.ukr.education +380 95 531 91 39
Інформація про консультації	Онлайн-консультації – <i>час за узгодженням здобувача вищої освіти та викладача</i>
Логіка вивчення курсу	Дисципліна спрямована на формування професійних компетентностей інтерпретувати хореографічні явища у контексті розвитку мистецтва та культури; аналізувати хореографічні твори з позиції стилістики, структури та художньої мови.

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

«Сучасний танець: історія, розвиток та майбутнє» - вибіркова навчальна дисципліна, загальним обсягом – 3 кредити. Здобувачі вивчають історичні етапи становлення, особливості розвитку та перспективи сучасного танцю в контексті загальної системи мистецтва й еволюції художнього мислення видатних хореографів. Курс спрямований на дослідження еволюції мистецтва танцю в контексті історичних трансформацій, зокрема виявлення того, як під впливом політичних, економічних та соціокультурних змін у різні періоди формувалися нові художні ідеї, естетичні маніфести, форми та засоби танцювального самовираження. Особлива увага приділяється аналізу появи інновацій у хореографії, що виникали у творчості митців-експериментаторів — від перших пошуків Лої Фуллер наприкінці XIX століття до сучасного мистецтва контемпорарі.

3. МЕТА КУРСУ

Мета – формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння процесів становлення та розвитку сучасного танцю в контексті еволюції

художнього мислення.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	Вибірковий компонент
Формат курсу	Денна, заочна форма, 3 семестр
Обсяг курсу	Кількість кредитів – 3
	Загальна кількість годин – 90
	Аудиторних – 30 (дфн), 10 (зфн)
	Самостійної роботи – 60 (дфн), 80 (зфн)
	Тижневих годин для денної форми навчання – 2
Технічне і програмне забезпечення	Переносна мультимедійна система: проектор ViewSonic VS13870 2015 р., колонки Sven BF21R 2015 р., переносний екран, ноутбук Lenovo ThinkPad T480S (введення у експлуатацію – 2022 р.); ПЗ: Firefox 130.0.1, Chrome 129.0.6668.70/71, LibreOffice 24.8.2, OpenOffice 4.1.15, PDF XChange Viewer 10, 7-zip 23-01, Zoom 6.2.0 (не потребує ліцензування); Classroom, Meet у корпоративному освітньому сервісі Google Workspace for Education у разі навчального процесу онлайн.
Форми, види навчальних занять та методи навчання (відповідно до навчального плану)	Форми: лекційні та семінарські заняття, самостійна робота, контрольні заходи. Види: лекції, практичні заняття, самостійні заняття. Методи: словесні (розповідь, пояснення), наочні (ілюстрація, демонстрація, презентації, кейси, дискусії), імітаційне модулювання, методи стимулювання і мотивації, методи пересічної перевірки знань на практиці.
Поточний контроль	Усне опитування, фронтальні перевірки, співбесіди, виконання семінарських завдань.
Підсумковий контроль	Залік
Політика курсу	Умовами опанування навчальної дисципліни «Сучасний танець: історія, розвиток та майбутнє» є: систематичне виконання усіх поставлених завдань; дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf); дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html «Кодекс академічної доброчесності ХДАК» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/kodeks_ad/kodeks_ad.html);

	запобігання / протидія булінгу (цькуванню) – («Положення про політику запобігання і протидії булінгу (цькуванню) у ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pzpb22.pdf невідкладне вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до «Положення про політику і процедури вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі в ХДАК» (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_ppvks2.pdf) визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здійснюється відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_23.pdf
--	---

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усьог	у тому числі			
		л	п	се м	с.р		л	п	сем	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2 курс 3 семестр										
Тема 1. Мистецтво як експеримент (прагнення реальності).	6	2			4	6	0,5			5,5
Тема 2. Конструктивний та «аналітичний» підхід до форми.	6	2			4	6	0,5			5,5
Тема 3. Мистецтво авангарду та тілесності.	6	2			4	6	0,5			5,5
Тема 4. Образ нової людини у мистецтві США, України та Європи.	6	2			4	6	0,5			5,5
Тема 5. Сюрреалізм: ідеї, контекст, художні практики та втілення у хореографії.	6	2			4	6	0,5			5,5
Тема 6. Тілесний жест як «трансформація образу».	6	2			4	6	0,5			5,5
Тема 7. Візуальне мистецтво масової культури та його вплив на хореографію.	6	2			4	6	0,5			5,5
Тема 8. Нова тілесність.	6	2			4	6	0,5			5,5
Тема 9. Хореографічна мова постмодернізму.	12	4			8	12	2			10
Тема 10. Мистецтво сучасності (контемпорарі).	9			3	6	9			1	8
Тема 11. Трансформація українського танцювального мистецтва в контексті формування нової культурної ідентичності.	12	4			8	12	2			10
Тема 12. Танець контемпорарі в культурно-мистецькому просторі сучасної України	9			3	6	9			1	8
Усього	90	24		6	60	90	8		2	80

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

- виконання самостійних завдань - 2 бали;
- виконання практичних завдань - 6 балів за завдання

Можлива максимальна кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю: 60 балів.

Залік - 40 балів.

Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Розділ 1								Розділ 2				Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	40	100
2	2	2	8	2	8	8	8	2	8	2	8		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка «відмінно»/«зараховано» (31-40 балів)

Вірно виконано 90-100% тесту. Повністю розкрито зміст теоретичних питань. При відповіді використано термінологію предметної області в необхідній логічній послідовності. Також здобувач демонструє вільне володіння навчальним матеріалом різного ступеня складності, використовуючи при необхідності відомості з інших навчальних дисциплін і курсів.

Оцінка «добре»/«зараховано» (21-30) балів

Вірно виконано 70-89% тесту. При викладі фундаментальних положень основного матеріалу курсу здобувач показує володіння програмним навчальним матеріалом, у тому числі різного ступеня складності, а також вільне оперування ним у знайомій ситуації. При відповіді допускається два-три недоліки або не більше однієї помилки.

Оцінка «задовільно»/«зараховано» (11-20 балів)

Вірно виконано 50-69% тесту. При відповіді на питання теорії виявляється не завжди усвідомлене відтворення програмного навчального матеріалу. Положення,

що приводяться у відповіді, даються фрагментарно, схематично, без логічного взаємозв'язку, є утруднення у використанні термінології предметної області. При відповіді здобувач не завжди може підтвердити теоретичні викладення відповідними прикладами.

Оцінка «незадовільно»/«не зараховано» (0-10 балів)

Вірно виконано менше 50% тесту. Відповідь здобувача демонструє лише деяке уявлення про матеріал навчального курсу. Знання практично відсутні як у теоретичній області навчальної дисципліни, так і в практичному володінні методикою.

Грубими помилками є:

- незнання визначень основних понять предметної області й формулювань, передбачених програмою курсу, незнання основних теоретичних аспектів, передбачених дисципліною;
- незнання методики виконання рухів, особливостей їх комбінування.

Помилками вважаються:

- неточності визначень понять предметної області, формулювань, формулювань основних теоретичних аспектів дисципліни;
- неволодіння одним з умінь і навичок, передбачених програмою, але таких, що не відносяться до грубих помилок.

Недоліками є:

- неакуратне й непослідовне виконання теоретичних завдань.

Зарахування результатів неформальної та інформальної освіти

У межах курсу заохочується участь студентів у заходах неформальної освіти (Prometheus, EdEra, онлайн-курси, тренінги, наукові конференції, участь у майстер класах, перемоги у конкурсах тощо) та інформальної освіти (бесіди, відвідування хореографічних вистав, виставок тощо), зміст яких відповідає тематиці дисципліни. За наданими сертифікатами про проходження курсів або участь у конференціях студент може отримати додаткові бали чи зарахування окремих завдань. Такі результати визнаються як складова індивідуальної освітньої траєкторії.

ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Хід виконання роботи (питання, які будуть розглянуті на занятті)	Рекомендована література	Кількість балів, які може отримати здобувач
1	Тема 10. Мистецтво сучасності (контемпорарі)	1. Проаналізувати соціально-політичні та культурні умови, що вплинули на формування мистецтва контемпорарі.	1-13	6

		2. Визначити ключові філософські орієнтири (постструктуралізм, феноменологія тіла, соматика). 3. Розглянути естетичні принципи контемпорарі: Тілесність і феноменологія тіла (Мерло-Понті); Деконструкція та постструктуралізм (Дерріда, Делез, Фуко); Соматика як метод хореографічної роботи; Природність руху, імпровізація, автентичність; «Тіло як текст» — концепція сучасного танцю; Контемпорарі як міждисциплінарна практика 4. Ознайомитися з провідними представниками США та Європи, проаналізувати їхні твори.		
2	Тема 12. Танець контемпорарі в культурно-мистецькому просторі сучасної України	1. Які чинники зумовили інституалізацію contemporary танцю в Україні? 2. Як вплинув західний досвід (фестивалі, майстер-класи, гранти) на розвиток українських практик? 3. Яку роль відіграють незалежні театри contemporary танцю у формуванні нової культурної мови? 4. Як можна охарактеризувати основні функції contemporary танцю в культурно-мистецькому просторі?	1-3, 7-11, 13	6

		5. Які головні виклики стоять перед сучасною українською contemporary-спільнотою сьогодні? 6. У чому полягає перспектива українського contemporary танцю на світовій сцені?		
--	--	---	--	--

ПИТАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

	Питання до теми	Кількість балів, які може отримати здобувач
1.	Тема 1. Мистецтво як експеримент (прагнення реальності). 1. Чому художники початку ХХ ст. відмовилися від академічних традицій? 2. Які ідеї імпресіонізму, постімпресіонізму, символізму можуть бути втілені в танці? 3. Чим відрізняється підхід Лої Фуллер від А. Павлової у «Вмираючому лебеді»? 4. У чому полягає новаторство українських маніфестів авангарду (зокрема, «Кверо-футуризму» Михайля Семенка)? 5. Як українські маніфести поєднували модернізм із національною ідентичністю? 6. Порівняйте ідеї футуристів, дадаїстів і сюрреалістів. Які спільні та відмінні риси їхнього світогляду? 6. Як, на вашу думку, маніфест може функціонувати у сучасній культурі (соцмережі, перформанси, арт-акції)?	1-2
2.	Тема 2. Конструктивний та «аналітичний» підхід до форми. 1. Порівняйте фрагмент картини Поля Сезана («Натюрморт із яблуками», «Гора Сент-Віктуар») із коротким відео сучасного танцю. Знайдіть спільні принципи композиції, балансу, форми.	1-2

	2. Створіть короткий опис «танцю за Сезаном» — як можна передати його принципи через рух, простір, ритм і тіло.	
3.	Тема 3. Мистецтво авангарду та тілесності. 1. Чому авангард називають «мистецтвом нульової точки»? 2. Які ідеї об'єднували представників різних течій авангарду (футуризм, кубізм, конструктивізм, експресіонізм, сюрреалізм)? 3. Як авангард змінив уявлення про тіло, рух і простір у мистецтві? 4. Проаналізуйте вплив ідей італійського футуризму на розвиток танцю і театру. 5. Чим «Тріадичний балет» відрізняється від класичного балету?	1-2
4.	Тема 4. Образ нової людини у мистецтві США, України та Європи. 1. Порівняйте тілесність і рухи у хореографії: Марти Грем (США), Василя Верховинця (Україна), Рудольфа Лабана та Мері Вігман (Європа). Запишіть основні відмінності у підході до тіла, пластики та вираження емоцій. 2. Проаналізуйте, як рух і тілесність у танці відображають національні ідеї чи ідеологічні прагнення у США, Україні та Європі. Наведіть конкретні приклади. 3. Чи існує спільна модерністська «мова руху» у трьох культурах. Які елементи є універсальними, а які — специфічними для кожної країни? 4. Як нові концепції тіла і руху допомогли хореографам створити образ «нової людини»? Наведіть приклади з кожної культури.	1-2
5.	Тема 5. Сюрреалізм: ідеї, контекст, художні практики та втілення у хореографії. 1. Подивитися відео танцювальних творів: Hélène Vanel – L'Hystérie (1938); Françoise Sullivan – Danse dans la neige (1948); Pina Bausch – Café Müller (1978); Maguy Marin May B (1981) та надати відповідь як через рух і тілесність хореографи передають несвідоме? 2. Яке значення сюрреалізму для розвитку сучасних мистецьких практик, зокрема танцю?	1-2
6.	Тема 6. Тілесний жест як «трансформація образу». 1. Подивитися відео робіт хореографів (Anna Halprin, Merce Cunningham, Trisha Brown) і пояснити, як їхні практики відображають принципи «широкого жесту»?	1-2

	2. Опишіть, як ідеї gestural painting вплинули на хореографів Judson Dance Theater?	
7.	Тема 7. Візуальне мистецтво масової культури та його вплив на хореографію. 1. Як поп-арт відображає перехід від модернізму до постмодерну? 2. Чи є поп-арт критикою або святкуванням маскультури? 3. Як змінилося ставлення до «тіла» у мистецтві й танці в епоху реклами? 4. Чи може тіло бути «товаром», і чи танець може це висвітлювати?	1-2
8.	Тема 8. Нова тілесність. 1. Наведіть приклади того, як скор-техніки (instruction scores) використовуються для створення танцювальної композиції. 2. Що таке «event score» у Fluxus і яку роль він відіграє у мистецтві? 3. Як поняття «матеріал-процедура» і використання об'єктів вплинули на хореографічні експерименти (наприклад, у Сімони Форті)? 4. Чим перформанс відрізняється від традиційного мистецтва об'єкта? Наведіть приклади ключових художників/перформерів.	1-2
9.	Тема 9. Хореографічна мова постмодернізму. 1. Поясніть поняття «симулякр» (Ж. Бодріяр) і наведіть приклад його реалізації у танцювальному спектаклі. 2. Як визначити мету, завдання та цільову аудиторію хореографічного проекту? 2. Як постіндустріальне суспільство і розвиток масової культури сприяли формуванню нових хореографічних експериментів? 3. Наведіть приклади робіт Вадима Писарєва та Валерія Ковтуна, які поєднують класичну традицію з експериментальними хореографічними підходами.	1-2
10.	Тема 10. Мистецтво сучасності (контемпорарі). Відпрацювати аналітичні вміння через роботу з відеоматеріалами (William Forsythe — “One Flat Thing, reproduced”; Anne Teresa De Keersmaecker — “Rosas danst Rosas”; Alvin Ailey — “Revelations”; Pina Bausch — “Café Müller”.	1-2

	1. Описати, як хореограф використовує простір, ритм і тілесність. 2. Визначити естетичну/філософську ідею або емоційне ядро твору. 3. Описати чим відрізняються підходи американської та європейської шкіл? 4. Розповісти які елементи імпровізації чи перформативності ви спостерігали?	
11.	Тема 11. Трансформація українського танцювального мистецтва в контексті формування нової культурної ідентичності. 1. Як елементи народного танцю та локальної традиції трансформувалися у нові експериментальні форми під час 1989–1998 рр.? 2. Наведіть приклади конкретних прийомів або ідей, запозичених із закордонного досвіду, що трансформували українську сучасну хореографію. 3. Яким чином фестивалі ставали майданчиками для експериментальних танцювальних практик та обміну ідеями між традицією і сучасністю? 4. Яку роль мистецькі заклади освіти відігравали у розвитку сучасного танцю в Україні?	1-2
12.	Тема 12. Танець контемпорарі в культурно-мистецькому просторі сучасної України Оберіть одну з компаній (<i>К. Дани, Блік Дансе Театр, Тотем, Vortex</i>) і підготуйте коротку характеристику: головна естетика, особливості пластики; участь у фестивалях/міжнародних проектах; внесок у розвиток українського contemporary.	1-2

ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ

1. Які соціально-економічні та культурні передумови спричинили кризу академічної традиції наприкінці XIX ст.?
2. У чому полягала роль Лої Фуллер, Айседори Дункан і Михайла Фокіна у формуванні нового розуміння тіла та руху в мистецтві?
3. Яке значення мали маніфести початку XX ст. як нова форма художнього мислення і впливу на танцювальне мистецтво?
4. Як ідеї Поля Сезана вплинули на становлення конструктивного та аналітичного підходів у хореографії?
5. Назвіть основні політичні, соціальні та культурні чинники, що сприяли розвитку мистецтва авангарду (1905–1930).

6. Хто з представників авангарду в хореографії започаткував нові принципи тілесності в танці, і в чому полягала їхня новаторськість?
7. Як поява джазових клубів і нових соціальних практик вплинула на формування джазового танцю?
8. Яким був образ «нової людини» у мистецтві США, Європи та України між 1910–1940 рр.?
9. Порівняйте ідеї та творчі принципи Марти Грем і Мерса Каннінгема у контексті розвитку сучасного танцю.
10. Які ідейні засади сюрреалізму виявляються у хореографії Франсуази Салліван, Елен Ванель і Роберта Гая Дероз'є?
11. Що означає поняття «gestural painting» і як воно вплинуло на формування тілесного жесту в танці післявоєнного періоду?
12. Яку роль відіграв Джадсон Данс Театр у переосмисленні і трансформації принципів сучасного танцю?
13. Як естетика масової культури та поп-арту відобразилася у хореографічних практиках 1960-х років?
14. У чому полягають ідеї концептуалізму та як вони виявляються у творчості Івон Райнер і Тріши Браун?
15. Як рух Fluxus і практика «event scores» вплинули на розвиток перформативних форм у хореографії?
16. Як ідеї постмодернізму — інтертекстуальність, пастиш, деконструкція — проявляються у творчості Піни Бауш і Каролін Карлсон?
17. Назвіть основні риси танцю контемпорарі та його відмінність від попередніх напрямів сучасного танцю.
18. Як відбувалася трансформація українського танцювального мистецтва наприкінці ХХ — на початку ХХІ століття?
19. Який внесок зробили українські педагоги та хореографи (М. Лимар, Л. Венедиктова, І. Фалькова, К. Томільченко) у формування та розвиток контемпорарі в Україні?
20. Які головні тенденції, виклики та перспективи розвитку сучасного танцю в Україні на сьогоднішньому етапі?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна література

1. Басич, Ю. (2023). *Сучасний танець та місце традиційної танцювальної символіки в українській хореографії*. Філософія та політологія в контексті сучасної культури, (1), 87–94. <https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/318>
2. Бігус, О., Маншилін, О., Кондратюк, Д., & Мова, Л. (2020). *Сучасний танець: Навчальний посібник*. Київ: Ліра-К. ISBN 978-617-7320-77-6.
3. Венедиктова, Л. (2021). *Тіло, яке говорить: Пластичні експерименти української сцени 1990-х років*. Танцювальні студії, 4(2), 42–55. <https://dancestudios.knukim.edu.ua>

4. Кондратенко, Г. Г., & Плохотнюк, О. С. (2025). *Український народний танець у контексті європейського хореографічного мистецтва XX століття*. Рига: Baltija Publishing. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/52904/>
5. Резнік, Д. І., & Бабенко, О. В. (2021). *Проблема вивчення сучасного танцю. Танець як мистецтво*. У Світ дидактики: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (с. 214–216). Київ: Людмила. <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/18989>
6. Рубан, В. (2023). *Сучасний танець у взаємодії з соціальними групами: Інституційний аспект реалізації та культурний вплив*. Художня культура. Актуальні проблеми, 19(1), 121–129. <https://hudkult.mari.kyiv.ua/article/view/283140>
7. Федотова, Н. В. (2023). *Естетико-філософські основи танцю контемпорарі* (дисертація доктора мистецтвознавства). Київський національний університет культури і мистецтв. https://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/diser/fedotova/fedotova_diser.pdf
8. Чепалов, О. І. (2022). *Омаж Новеру, або криза оповідальності в сучасному танці Німеччини*. Танцювальні студії, 5(2). <https://dancestudios.knukim.edu.ua/article/view/269342>
9. Шабаліна, О. М. (2021). *Маска та емоційно-тілесний інтелект у мистецтві танцю XX – початку XXI ст.* Танцювальні студії, 4(1), 51–63. <https://repository.ac.kharkov.ua/items/08b4a868-d0bc-4f34-8997-78acd9b66ca9>

Додаткова література

10. Brannigan, E. (2022). *Choreography, visual art and experimental composition 1950s–1970s*. Routledge.
11. Butterfield-Rosen, E. (2021). *Modern art and the remaking of human disposition*. University of Chicago Press.
12. Frigeri, F., & Handberg, K. (Eds.). (2021). *New histories of art in the global postwar era: Multiple modernisms*. Routledge.
13. Piquero Álvarez, L. (2024). *Contemporary dance choreography and spectatorship: Embodied emotion*. Springer.
14. Sörgel, S. (2020). *Contemporary African dance theatre: Phenomenology, whiteness, and the gaze*. Springer.
15. Veroli, P., & Vinay, G. (Eds.). (2019). *Music-Dance: Sound and motion in contemporary discourse*. Routledge.
16. Wynne-Jones, V. (2021). *Choreographing intersubjectivity in performance art*. Palgrave Macmillan.

Інформаційні ресурси

Бібліотека Харківської державної академії культури. Режим доступу: <http://lib-hdak.in.ua/>
 Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
 Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка. Режим доступу: <https://korolenko.kharkov.com/>
 Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського. Режим доступу: <https://mtlib.org.ua/>